

Lasten kuntoutushoitotyön dialogisen mallin tiivistelmä

Teoreettinen perusta

Ihmiskäsitys

- Kaikki ihmiset ovat keskenään samaan aikaan sekä erilaisia että samanlaisia.
- Lapsissa ja aikuisissa samanlaista on yhtäläinen ihmisarvo, yhtä aikaa keskeneräisenä ja kokonaisuena oleminen, yksilöllisyys ja yhteisöllisyys.
- Lapsissa ja aikuisissa erilaista on ainakin kokemusten määrä, kognitiiviset taidot, kommunikointitapa ja toiminnallisuus. Lapset ovat myös haavoittuvammassa asemassa yhteiskunnassa.

Vammaisuuskäsitys

- Sekä vammalla että yhteiskunnan vammauttavilla rakenteilla on merkitystä vammaisuuden syntymisessä.
- Vamman ja ympäristön merkitystä kullekin yksilölle ei voi määritellä ulkoapäin, mutta sitä voi pyrkiä ymmärtämään dialogisen vuorovaikutuksen kautta.

Hoitotyö- ja kuntoutuskäsitys

- Lasten hoitotyön ja kuntoutuksen perustana on lapsen oikeus sekä osallisuuteen että suojelluksi tulemiseen.
- Lasten hoitotyön ja kuntoutuksen tavoitteena on auttaa asiakasta omannäköiseen elämään, johon voi itse sopivassa määrin vaikuttaa.
- Lasten kuntoutushoitotyössä tavoitteeseen pyritään kunnioittavan hoitosuhteen, dialogisen vuorovaikutuksen sekä hoitavan ympäristön ja yhteisöön kuulumisen mahdollistamisen kautta. Keskeistä on auttaa lasta löytämään omat voimavaransa.

Keskeiset käsitteet

Lasten kuntoutushoitotyö

Kuntoutushoitotyön tehtäviin lastenneurologian osastolla kuuluvat

- Lapsen ja koko perheen tilanteen arvioiminen
- Lapsen hyvinvoinnin ja omannäköisen elämän tukeminen
- Lapsen lähiyhteisöjen (aikuisten ja lasten) yhteistyökumppaneina toimiminen ja lapsen vaikuttajuuden mahdollistavien keinojen välittäminen yhteisöihin
- Lapsen perustarpeista ja fyysisestä terveydestä huolehtiminen

Kuntoutushoitotyön vahvuuksia ovat

- Arjen läheisyys, joka mahdollistaa lapsen ja vanhempien näkökulmiin tutustumisen heidän arkeaan lähellä olevissa tilanteissa.
- Tiedon välittäjänä eri ammattilaisten ja perheen välillä toimiminen, joka mahdollistaa myös lapsen näkökulman esillä pitämisen
- Työn itsenäisyys, joka mahdollistaa työn suunnittelun lapsen näkökulmaa painottaen.

Vaikuttajuuden toteutuminen

- Muista ominaisuuksistaan riippumatta jokainen ihminen on alusta asti vaikuttaja
- Lapsen vaikuttajuuden toteutuminen mahdollistuu vuorovaikutuksessa silloin, kun lapsen viesti saa vaikuttaa vastaanottajaan ja saa hänet pitämään sitä tärkeänä, vaikka ei ymmärtäisi sen merkitystä.
- Vaikuttajuuden toteutumisen mahdollistuminen ei tarkoita, että lapsen kaikki toiveet toteutuvat, vaan että lapsen viesti vastaanotetaan ja käsitellään, ja tieto tästä välitetään lapselle niin, että hän voi kokea viestinsä tulleen harkituksi.

Kuntoutushoitotyön keinot lapsen vaikuttajuuden toteutumisen mahdollistamiseen

Lapsen kunnioittaminen

- Pidä lasta oman elämänsä ja kuntoutuksensa päähenkilönä ja hänen näkökulmaansa tärkeämpänä kuin aikuisten näkökulmia. Näe lapsi yksilönä.
- Kiinnitä huomiota lapsen vahvuuksiin ja ole valmis oppimaan lapselta.
- Pidä moninaisuutta rikkautena.
- Ymmärrä, että oma toimintasi ja ympäristö vaikuttavat lapseen. Älä tulkitse kaikkea lapsen vammaksi määritellyn ominaisuuden kautta.

Dialoginen kohtaaminen

Lapsen näkökulman ja sen ilmaisemisen kunnioittaminen

- Ole kiinnostunut lapsen näkökulmasta, johon tutustumiseen tarvitset lapselta apua. Ymmärrä lapsen voivan tulkita tilanteen eri tavalla kuin itse tulkitset.
- Tunnista lapsen sanalliset ja sanattomat ilmaisut vuorovaikutusaloitteiksi.
- Oleta lapsen toiminnalla olevan hänelle itselleen mielekäs merkitys.
- Kuuntele lasta kaikilla aisteillasi.
- Rakenna vuorovaikutusta lapsen aloitteiden pohjalta.

Vastavuoroisuuden mahdollistaminen

- Jaa valtaa vuorovaikutustilanteissa lapselle aina kun se on lapsen edun mukaista, esimerkiksi ohjaustilanteissa pyri ennemmin vuoropuheluun kuin kertomiseen ja leikki-tilanteissa anna lapsen johtaa tilannetta.
- Tee lapselle mahdollisimman helpoksi ilmaista omaa näkökulmaansa. Muokkaa oman puheesi ja toimintasi määrää ja tahtia kyseiselle lapselle kyseisessä tilanteessa sopivaksi. Ole välillä ihan hiljaa ja tekemättä mitään. Mahdollista toiminnallisuus.
- Anna lapsen viestinnän vaikuttaa omaan viestintääsi sen sijaan, että jatkaisit siitä riippumatta aloittamallasi linjalla. Harkitse, onko mahdollista ja lapsen edun mukaista toimia hänen toivomallaan tavalla – jos ei ole, osoita silti arvostavasi lapsen näkemystä ja perustele kantasi.

Läsnä oleminen ja luovasti toimiminen

- Ole läsnä tässä hetkessä ja valmis tarttumaan tilanteessa esiin tuleviin asioihin.
- Toimi luovasti; mieti, voitko toimia toisin kuin yleensä on toimittu ja leikki-tilanteissa heittäydy rohkeasti leikin vietäväksi.

Lapsen vaikuttajuutta tukevien rakenteiden ja toimintakulttuurien kehittäminen

Kuntoutuksen lapsinäkökulmaisuuuden vahvistaminen

- Kuntoutuksen lähtökohtana on lapsen ja hänen vanhempiansa näkökulma, johon yhdistetään ammattilaisten näkökulma.
- Kuntoutus kohdistuu sekä lapsen kehityksen tukemiseen että ympäristön ja muiden ihmisten toiminnan muokkaamiseen niin, että lapsen on helpompi toimia mielekkäästi

Lapsen vaikuttamisen mahdollistavien käytäntöjen luominen

- Sekä lasta että vanhempia pidetään asiakkaana
- Työyhteisön käytännöt sisältävät riittävästi aikaa lasten kuunteluun.
- Työyhteisössä mietitään
 - o miksi ja milloin strukturoituja toimintatapoja käytetään sekä miten niiden käyttäminen vaikuttaa lapsen kuulluksi tulemiseen.
 - o onko struktuureissa joustamisen varaa ja onko työyhteisön jäsenillä osaamista ja uskallusta lähteä tilanteisiin, joiden annetaan muotoutua vuorovaikutuksessa, jotta lapsi voisi tulla kuulluksi hänelle sopivalla tavalla.
- Työyhteisö ja yksittäiset ammattilaiset edistävät myös yhteiskunnan tasolla lapsen näkemysten ja erilaisuuden arvostamiseen perustuvia ratkaisuja.

Lasten keskinäisten suhteiden tukeminen heidän arjessaan

- Ammattilaisten kaikki toiminta edistää lasten yhteisöihin kuulumista.
- Lapset saavat mahdollisimman paljon vaikuttaa, keiden kanssa aikaansa viettävät.
- Lasten keskinäisten suhteiden edistämistä pidetään ensiarvoisen tärkeänä säädeltäessä aikuisten läsnäoloa ja lasten toimintaan puuttumista